

tur. Igitur quia a meâ parvitate voluisti, quid sentirem de hac re, ubi rescribi, propter infirmitatem instantis temporis, reor hoc quod Theodorus archiepiscopus inter Gregorium et Isidorum medius incedens, in suis capitulis diffinivit, magis sequendum: ut post quintam generationem jam licitum connubium fiat: quia lex divina hoc non contradicit: nec etiam sanctorum Patrum dicta hoc prohibent. Si autem et in quinta ab insciis copula fuerit peracta, melius

A mihi videtur, ut cum poenitentiae humiliatione, si se uxoratus continere non vult, Deo satisfaciat: et tamen ei prædicetur, quoniam bonum sit, ut ab hujusmodi copula semetipsum absteineat: si forte det illi Deus poenitentiam, et respiscat a diaboli laqueis: gratamque continentiae suae spontanea voluntate oblationem, postmodum offerat Deo: et sic ni fallor, cautela erit in iudicio: atque iustitia servatur in facto.

BEATI RABANI MAURI

FULDENSIS ABBATIS ET MOGUNTINI ARCHIEPISCOPI

DE CONSANGUINEORUM NUPTIIS

ET

DE MAGORUM PRÆSTIGIIS FALSISQUE DIVINATIONIBUS

TRACTATUS.

Magnorum virorum et clarissimorum doctorum mos semper fuit, ad ea de quibus interrogati fuerant, competentem responsum quaerere, et adnites auctoritati sanctorum Scripturarum, sanctorumque Patrum sententiis, ea quae ab eis postulata fuerant, breviter, dilucideque reserere. Sed cum hæc ipse indoctus, et non tam sermone quam etiam scientia imperitus, pro modulo meo imitari solebam: et his qui me de aliquibus quaestionibus pulsabant, per Scripturas sacras et sententias sanctorum Patrum, respondere curabam. Nunc ita apud te, charissime virorum, et solertissime custos gregis Dei, Bonose, mihi evenit, quoniam in his in quibus aliquo modo satis egi, tibi nullo modo satisfacere potui, sed semper juxta consuetudinem tuam, astutius inquirebas, et diligentius investigabas, quomodo ea quae prolata sunt, inviolata constare possent. Unde modo difficilem exitum in quaestionibus a te mihi propositis invenire potui: eo quod testimonia de veteri lege assumpta, in epistola rescripta ad Humbertum episcopum, quota generatione liceret cognatis connubia jungere, redarguebas: quasi non convenientia huic tempori, hoc est, religioni Christianae, sed quia in novo Testamento de hoc plane scriptum non inveni, necessarium aestimavi, quid sancti patres de ipsis sententiis legis Dei senserint, de opusculis eorum, tibi exempla præferre: ut qui mihi propter vilitatem meae personae difficulter credis, saltem illis qui magne auctoritatis sunt, coactus credas. Proponebas enim mihi duas quaestiones: unam de consanguineis, quota generatione eis liceret seinvicem nuptiis copulare. Alteram quid de his sentiendum esset, qui magicis præstigiis sive incantationibus daemoniis, dicuntur homines fallere: et a statu suo pristino perversere posse. Unde primum de præfatis nuptiis,

B deinde de magicæ artis argumentis, scribendum tibi esse arbitramur. Sed prius notandum est, quod ubi veteris legis præcepta necessaria sunt in testimonium assumenda, non sunt despicienda: quia unus atque idem auctor veteris et novi Testamenti est, Deus. Idcirco ipse mediator Dei et hominum, de lege et prophetis exempla sumens, confirmabat et commendabat doctrinam evangelicam auditoribus suis, sicut scriptum est de eo in Evangelio (*Luc. iv.*), « quod ipse in synagoga surrexit legere: et datus sit illi liber Isaiaë prophetae. Qui cum aperuisset librum, invenit locum ubi scriptum erat: Spiritus Domini super me, propter quod unxit me: evangelizare pauperibus misit me. Sanare contritos corde: prædicare captivis remissionem, et cæcis visum: diuittre contractos in remissionem. Prædicare annum Domini acceptum, et diem retributionis. Et cum plicuisset librum, reddidit ministro et sedit, et omnium in synagoga ocelli erant intendentes in eum. Cœpit autem dicere ad illos, quia hodie impleta est hæc scriptura in auribus vestris: et omnes testimonium illi dabant, et mirabantur in verbis gratiae quae procedebant de ore ipsius; » et post resurrectionem legitur, quod duobus discipulis secum in via ambulantibus et dubitantibus, dixerit (*Luc. ult.*): « O stulti et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae. Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? et incipiens a Moyse et omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus Scripturis, quae de ipso erant, » et in aliis pluribus locis idem fecisse invenitur, nec immerito. Nam in monte ubi coram tribus discipulis transfiguratus est (*Matth. xvii.*), « apparuerant Moyses et Elias cum eo loquentes, et dicebant excessum quem completurus

« erat in Hierusalem, ut intelligeretur eum testimo-
 « nium habere velle, a lege et prophetis. » Unde et
 Apostolus, gratiam novi Testamenti testificatam as-
 serit a lege et prophetis (*Rom. vii*), quia « lex spiri-
 « talis est et sancta, et mandatum sanctum et jus-
 « tum et bonum. » Ex quo notandum est, quod ipsa
 lex in aliquibus locis secundum historiam tantum,
 in aliquibus vero secundum allegoriam, in aliquantibus
 autem secundum historiam simul et allegoriam in-
 telligenda est. Quia, ut B. Ambrosius scripsit, tri-
 plex quidem lex est. Ita ut prima pars de sacra-
 mento divinitatis, sit Dei: secunda autem quæ con-
 gruit legi naturali, quæ interdicit peccatum: tertia
 vero, lex est factorum, id est, sabbati historica ob-
 servatio, neomeniæ et circumcisio, quæ spiritaliter,
 non carnaliter, temporibus gratiæ servanda sunt. Si-
 militer autem et lex naturalis, quæ concordat in mul-
 tis legi Moysi, tres habet partes. Cujus prima hæc
 est, ut agnitus honoretur creator: nec ejus claritas
 et majestas, alicui de creaturis deputetur. Secunda
 autem pars est moralis, hoc est, ut bene vivatur mo-
 destia gubernante. Congruit enim homini habenti
 notitiam creatoris, vitam suam lege frenare, ne frus-
 tretur agnitio. Tertia vero pars est docibilis: ut no-
 titia Dei creatoris, et exemplum mox cæteris trada-
 tur: ut discant quemadmodum creatoris meritum
 collocetur: hæc est enim vera et Christiana pruden-
 tia: et omni catholico ad descendendum, atque ad ser-
 vandum necessaria, quia per hanc in hoc sæculo vita
 honesta ducitur, et in futuro ad præmia æteræa per-
 venit. Igitur ubi de sacramento divinitatis sermo
 fit, vel de vitandis vitiis ac virtutibus assequendis
 præcepta dantur, bona est historica, et moralis in-
 telligentia. Ubi autem umbra futurorum exprimitur,
 ut de lege factorum diximus, spiritalis omnino intel-
 lectus, ibi querendus est. Cæterum ubi historia
 narrat transitum filiorum Israel de Ægypto per mare
 Rubrum, et in deserto constructionem tabernaculi, et
 signa miraculorum, quæ in priori populo Domini
 jussu facta sunt, præliaque Israelitarum cum Chan-
 anæis et cæteris gentibus, hæc quidem historialiter
 ita facta esse credenda sunt, et tamen in mysteriis
 veneranda. Unde Paulus apostolus facta priorum
 mystice intelligens, ad Corinthios scripsit, dicens (*I
 Cor. x*): « Nolo enim vos ignorare, fratres, quo-
 « niam patres nostri omnes sub nube fuerunt, et om-
 « nes mare transierunt, et omnes in Moyse baptizati
 « sunt, in nube et in mari, et omnes eandem escam
 « spiritalem manducaverunt, et omnes eundem po-
 « tum spiritalem biberunt. Bibebant autem de spiri-
 « tali consequenti eos petra. Petra autem erat Chris-
 « tus. » Similiter autem et ad Galatas scribens
 duos filios Abrahæ, unum de ancilla natum, et alte-
 rum de libera, duobus populis per similitudinem
 comparavit dicens (*Gal. iv*): « Scriptum est quo-
 « niam Abraham duos filios habuit, unum de an-
 « cilla, et unum de libera. Sed qui de ancilla, secun-
 « dum carnem natus est. Qui autem de libera, per repro-
 « missionem, » quæ sunt per allegoriam dicta. Hæc

A enim sunt duo Testamenta: unum quidem a monte
 Sina in servitutem generans, quæ est Agar. Sina
 enim mons est in Arabia, qui conjunctus est ei, quæ
 nunc est Hierusalem, et servit cum filiis suis. Illa
 autem quæ sursum est Hierusalem, libera est: quæ
 est mater nostra. Scriptum est enim: « Lætare, ste-
 « rilis quæ non paris, erumpe et clama quæ non
 « parturis, quia multi filii desertæ, magis quam
 « ejus quæ habet virum, » etc. (*Isa. liv*). Si ergo
 ipsa Veritas et discipuli ejus, ex testimoniis legis
 doctrinam suam probaverunt, et auditoribus suis
 commendaverunt, quis est qui ipsam legis assertio-
 nem audeat reprehendere, quando eam viderit evan-
 gelicæ doctrinæ concordare? Cum enim salubria
 præcepta in lege de charitate, de castitate, de con-
 B tentia, et de misericordia, cæterisque virtutibus
 auctoritate divina proferuntur, omni cum honore
 suscipienda, et cum magna diligentia servanda sunt:
 quia in hoc se quisque probat ipsius virtutis devo-
 tum esse discipulum, et mandatorum Dei custodem
 diligentissimum, si consentiat legi Dei, et credit
 illis quæ in ea scripta sunt. Hinc quoque ipse ad
 incredulos Judæos, et contra altercantes, ait: « Si
 « enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi.
 « De me enim ille scripsit: Si autem illius litteris
 « non creditis, quomodo meis verbis credetis? »
 (*Joan. v*). Hinc et alibi in Evangelio legitur (*Luc.
 xvi*): « Abraham diviti de inferno ad se clamanti, »
 et postulanti, ut Lazarum transmitteret in domum
 patris sui, quatenus testaretur illis, ne et ipsi ve-
 C nirent in locum ipsum tormentorum, respondisse:
 « Habent Moysen et prophetas, audiant illos. » At
 ille dixit: « Non pater Abraham, sed si quis ex
 « mortuis ierit ad eos, penitentiam agent. Ait au-
 « tem illi: Si Moysen et prophetas non audiunt, ne-
 « que si quis ex mortuis resurrexit, credent. » Ac
 si patenter diceret: Si legi et prophetis, justitiam
 et veritatem docentibus non acquiescunt, nec Chris-
 to qui ex mortuis resurrexit, et evangelicam do-
 ctrinam annuntiat, rite obediunt. Denique de con-
 sanguinitate Dominus ipse qui legem dedit, et post-
 modum Evangelii benedictionem addidit, ut electi
 sui ambularent de virtute in virtutem, in Levitico
 ad Moysen locutus est dicens: « Loquere filiis Is-
 « rael et dices ad eos: Ego Dominus Deus vester:
 « Juxta consuetudinem terræ Ægypti in qua habi-
 « tatis, non facietis, et juxta morem regionis Cha-
 « naan ad quam ego introductorus sum vos, non
 « agetis. Neque enim in legitimis eorum ambulabi-
 « tis. Facietis judicia mea, et præcepta mea serva-
 « bitis, et in eis ambulabitis: ego Dominus Deus
 « vester. Custodite leges meas atque judicia, quæ
 « faciens homo, vivet in eis. Omnis homo ad pro-
 « ximum sanguinis sui non accedet, ut revelet tur-
 « pitudinem ejus: ego Dominus. Turpitudinem pa-
 « tris tui, et turpitudinem matris tuæ non disco-
 « operies: mater tua est: non revelabis turpitudi-
 « nem ejus. Turpitudinem uxoris patris tui non
 « discooperies: turpitudinem enim patris tui est.

« Turpitudinem sororis tuæ ex patre sive ex matre
 « quæ domi vel foris genita est, non revelabis. Tur-
 « pitudinem filia filii tui vel nepotis ex filia, non
 « revelabis, quia turpitudinis tua est. Turpitudinem
 « filia uxoris patris tui quam peperit patri tuo, et
 « est soror tua, non revelabis. Turpitudinem soror-
 « ris patris tui non discooperies, quia caro est pa-
 « tris tui. Turpitudinem sororis matris tuæ non
 « revelabis, eo quod caro sit matris tuæ. Turpitu-
 « dinem patris tui non revelabis, nec accedes ad
 « uxorem ejus, quæ tibi affinitate conjungitur. Tur-
 « pitudinem nurus tuæ non revelabis, quia uxor filii
 « tui est, nec discooperies ignominiam ejus. Turpi-
 « tudinem uxoris fratris tui non revelabis, quia
 « turpitudinis fratris tui est. Turpitudinem uxoris tuæ
 « et filia ejus non revelabis : filiam filii ejus, et
 « filiam filia ejus non sumes, ut reveles ignomi-
 « niam ejus, quia caro illius sunt : et talis coitus
 « incestus est. Sororem uxoris tuæ in pellicatum
 « illius non accipies, nec revelabis turpitudinem
 « ejus, adhuc illa vivente (*Lev. xviii.*) » Cujus capi-
 « tuli expositionem, ex dictis beati patris Augustini
 « hic interserendam esse, censuimus : ut lector sobrius,
 « ejus sensui non diffidat credere atque consentire,
 « quem videt nullo modo a veritatis tramite deviare.
 « Turpitudinem, inquit, patris tui, et turpitudinem
 « matris tuæ non revelabis. Turpitudinis enim
 « eorum est. Prohibet cum matre concumbere. Ibi enim
 « est turpitudinis patris et matris. Nam propterea pro-
 « hibet et novercæ, ubi dicit : Turpitudinem uxoris
 « patris tui non revelabis : turpitudinis enim
 « patris tui est. Ubi exposuit, quomodo in matre
 « utriusque sit turpitudinis, id est, patris et matris :
 « in noverca autem, tantum patris. Turpitudinem
 « sororis tuæ ex patre tuo, aut ex matre tua, quæ
 « domi vel foris nata est, non revelabis. Turpitu-
 « do enim earum est. Quæ domi nata est, intelligitur
 « ex patre : quæ foris nata est, intelligitur ex matre :
 « si forte de priori viro eam mater susceperat, et
 « cum illa in domum venerat, quando patri ejus
 « nupserit : quoniam monet Scriptura, ne revelet tur-
 « pitudinem sororis suæ, hic videtur non prohibuisse
 « et quasi prætermisisse concubitus cum sorore de
 « utroque parente nata : non enim dicit : Turpitudinem
 « non revelabis sororis tuæ ex patre et ex matre, sed
 « ex patre aut ex matre. Verum quis non videat etiam
 « illud esse prohibitum multo maxime ? Si enim non
 « licet sororis turpitudinem revelare ex quolibet pa-
 « rente natæ, quanto magis ex utroque. Quid est au-
 « tem, quod interposita prohibitione concubitus etiam
 « cum suis neptibus sive de filio, sive de filia, sequitur
 « et dicit : Turpitudinem filia uxoris patris tui non
 « revelabis ? Si enim hucusque dixisset, intelligeremus
 « etiam cum filia novercæ prohibitum fuisse concubi-
 « tum, quam ex priore viro noverca peperisset, nec
 « hujus qui prohibetur, soror esset vel ex patre vel ex
 « matre. Cum vero addidit, quæ ex eodem patre soror
 « tua est, non revelabis turpitudinem ejus, manifestat
 « de sorore factam esse istam prohibitionem,

A cum fuerit ex patre et ex noverca, de qua jam superius
 dixerat : an ideo iterum hoc apertius voluit prohibere,
 quia superius subobscurum fuit. Saepè enim hoc facit
 Scriptura. Turpitudinem fratris patris tui non
 revelabis, et ad uxorem ejus non introibis. Exposuit
 quid dixerit : Turpitudinem fratris patris tui, id est,
 patris tui non revelabis, hoc est enim, ad uxorem
 ejus non introibis. In uxore quippe patris tui, voluit
 intelligi turpitudinem patris tui. Sicut in uxore patris,
 turpitudinem patris. Turpitudinem uxoris fratris tui
 non revelabis : turpitudinis enim fratris tui est.
 Quæritur utrum hoc vivo fratre, an mortuo, sit
 prohibitum : et non parva quæstio est. Si enim
 dixerimus de vivi fratris uxore locutam Scripturam
 uno generali præcepto, quo prohibetur homo ad
 uxorem accedere alienam, etiam hoc utique continetur.
 Quid est ergo, quod tam diligenter has personas quas
 appellat domesticas, propriis prohibitionibus distinguit
 a cæteris ? Non enim et quod prohibet de uxore patris,
 hoc est, de noverca vivo patre accipiendum esset,
 et non potius mortuo. Nam vivo patre, quis non
 videat multo maxime prohibitum, si cujuslibet
 hominis uxor aliena prohibita est maculari adulterio ?
 De his personis ergo videtur loqui, quæ possent non
 habentes viros in matrimonium convenire, nisi lege
 prohiberentur, sicut fertur esse consuetudo Persarum.
 Sed rursus si fratre mortuo intellexerimus
 prohibitum esse docere fratris uxorem, occurrit illud,
 quod excitandi seminis causa, si ille sine filiis
 defunctus esset, jubet Scriptura esse faciendum :
 ac per hoc collata ista prohibitionem cum illa
 jussione, ne invicem adversentur, intelligenda est
 exceptio, id est, non licere cuiquam defuncti fratris
 ducere uxorem, si defunctus posteros dereliquit,
 aut etiam illud esse prohibitum, ne liceret ducere
 fratris uxorem, etiam quæ a fratre vivo per repudi-
 um recessisset ; tunc enim sicut Dominus dicit,
 « Ad duritiam Judæorum Moyses permisit dari libellum
 « repudii (*Marc. x.*) » et per hanc dimissionem
 potuit putari quod licite quisquam sibi uxorem
 copularet fratris : ubi adulterium non timeret,
 quoniam repudio discussisset. « Turpitudinem
 « mulieris et filia ejus non revelabis. » Id est, ne
 patet quisquam licere sibi ducere filiam uxoris
 suæ. Similiter enim mulieris et filia ejus, non licet
 revelare turpitudinem ejus, id est ambabus misceri,
 et matri et filia. « Filiam filii ejus et filiam
 « filia ejus non accipies ; » etiam neptem uxoris
 de filio vel de filia duci prohibuit uxorem. « Super
 « uxorem sororem ejus non accipies in zelum. »
 Hic non prohibuit sperducere, quod licebat
 antiquis propter abundantiam propagationis. Sed
 sororem sorori noluit sperducere, quod videtur
 fecisse Jacob : sive quia nocendum fuerat lege
 prohibitum, sive quia supposita alterius fraude,
 deceptus est. At illa magis de placito veniebat,
 quam posterius accepit : sed injustum erat priorem
 dimittere, ne faceret eam mœchari. Hoc autem
 quod ait, in zelum ; utrum ideo positum est ne sit
 zelus inter sorores quod inter filias quæ sorores non

essent, contemnendum fuit : an ideo potius, ne propter hoc fiat, id est, ne hoc animo fiat, ut in zelum scrovis, soror superducatur. Qualiter autem in cognatis jus matrimonii servandum sit, memoratus doctor ostendit dicens : Quod autem postea legitur : « Quicumque dormierit cum cognata, turpitudinem cognationis suæ revelabit ; sine filiis morientur ; » quæritur quousque sit intelligenda ista cognatio, cum ex longo gradu licet utique accipere uxorem, semperque licuerit. Sed intelligendum est ex his gradibus, quos prohibuit non licere : et secundum ipsos dictum : « Quicumque dormierit cum cognata sua. » Ubi et aliqua non commemorata intelligenda dimisit. Sicut sororem de utroque parente. Sicut uxorem fratris matris, id est, avunculi. Nam de uxore patris primum prohibuit, quamvis hæc non cognatio, sed affinitas perhibetur. Sed quid est, sine filiis morientur, cum filii ex hujusmodi conjunctionibus et ante nati sunt, et hodie nascantur ? An hoc intelligendum est, lege Dei constitutum, ut quicumque ex eis nati fuerint, non deputentur filii ? Id est, nullo parentibus jure succedant. Quod autem quidam reprehendunt rescripta beati Gregorii ad interrogationem Augustini episcopi gentis Anglorum, qui ab eo sciscitatus est, usque ad quodam generationem fideles debeant cum propinquis sibi conjugio copulari, et novercis, et cognatis si liceat copulari conjugio, non caute faciunt, quia qui irreprehensibilis est in cæteris dogmatibus suis, in hac etiam responsione non potest rite reprehendi, quia legi Dei, et sanctorum Patrum sententiis magis studuit concordare, quam nova ex suo sensu condere, qui inter cætera sic ait : Quædam terrena lex in Romana republica permittit, ut sive frater et soror, seu duorum fratrum germanorum, vel duarum sororum filius et filia misceantur. Sed experimento didicimus, ex tali conjugio sobolem non posse succrescere : et sacra lex prohibet cognationis turpitudinem revelare. Unde necesse est, ut jam tertia vel quarta generatione fidelium, licenter sibi jungi debeat. Nam secunda quam prædiximus, a se omni modo debet abstinere. Cum noverca autem misceri, grave est facinus, quia et in lege scriptum est : « Turpitudinem patris tui non revelabis (*Lev. xviii.*) » Neque enim patris turpitudinem filius revelare potest. Sed quia scriptum est : Erunt duo in carne una (*Gen. ii.*), qui turpitudinem novercæ quæ una caro cum patre fuit, revelare præsumperit, profecto patris turpitudinem revelabit. Cum cognata quoque misceri prohibitum est, quia per conjunctionem priorem caro fratris fuerit facta : pro qua re etiam Joannes Baptista capite truncatus est, et sancto martyrio consummatus. Cui non est dictum ut Christum negaret, et pro Christi confessione occisus est. Sed quia Dominus noster Jesus Christus dixerat : « Ego sum veritas (*Joan. vi.*) » pro veritate Joannes occisus est videlicet, et pro Christo sanguinem fudit. In hoc ergo responso facile potest lector diligens agnoscere, utrum hanc relationem ad præcepta legis divinæ, quæ su-

A perius commemorata sunt, hic præsul sedis apostolicæ referret, an de suo aliquid noviter constituerit. Non enim mihi videntur ejus dicta discordare a supra memoratis sententiis beati Augustini : sed ejus sensui paria sentire. In canonibus autem Patrum, quid de incestis conjugii decretum sit, inserendum arbitror : ut ibi perspiciatur, utrum eorum sententiæ, ad prædictorum doctorum scripta concordent, an non. Nam in Agathensi concilio ita scriptum est : Incestos vero nullo conjugii nomine deputandos censemus : quos etiam designare funestum est, id est, si quis relictam fratris quæ prius soror exstiterat, carnali conjunctione violaverit. Si quis frater germanam uxorem accipiat ; si quis novercam duxerit. Si quis consobrinæ suæ se sociaverit : quod ita præsentī tempore prohibemus, ut ea quæ sunt ante nos constituta, non dissolvamus. Si quis relictæ vel filię avunculi misceatur, aut patris filię, hæc conjunctio illicita interdicitur. Habebunt enim, ineundi meliores conjugii libertatem. In Aurelianensi quoque synodo ita decretum legitur de incestis, ut communiceatur : Ne superstes superthorum defuncti fratris accedat : neve quisque amissa uxore sorori audeat sociari : quod si fecerit, ab ecclesiastica districtione feriat. Item in Capitulari Orientalium Patrum, quod a Martino episcopo cæterisque episcopis constitutum est, ita scriptum reperitur : Si quæ mulier duos fratres, aut si quis vir duas sorores habuerit, a communione abstineant usque ad mortem. In morte eis communicatio per misericordiam detur. Si vero supervixerint communione accepta, et de infirmitate convalescerint, agant plenam poenitentiam tempore constituto. In decretis quoque Gregorii papæ, qui apud Romanos a primo secundus dicitur, ita scriptum est : Si quis comatrem spiritalem duxerit in conjugio, anathema sit : et responderunt omnes tertio, Anathema sit. Si quis fratris uxorem duxerit in conjugio, anathema sit : et responderunt omnes tertio, Anathema sit. Si quis neptem duxerit in conjugio, anathema sit ; et responderunt omnes tertio, Anathema sit. Si quis novercam aut nurum suam duxerit in conjugio, anathema sit : et responderunt omnes tertio, Anathema sit. Si quis consobrinam duxerit in conjugio, anathema sit : et responderunt omnes tertio, Anathema sit. Non enim hic de triepote, sive de trinepte, aut de trinepotis nepote, seu trinepotis nepte aliquid dicitur, aut specialiter enumeratur. Unde magis arbitror hoc sequendum, quod divina auctoritas in duobus Testamentis sancivit : et quod juxta ejus exemplum, plurimorum Patrum sententia in communi conventu servandum constituit : quam quod quilibet juxta libitum suam conjectura propria sequendum esse, decernit. Verumtamen, si quis voluerit se continere usque ad quintam vel sextam vel etiam septimam generationem, non prohibendus est, sed magis hortandus : quia quanto longior est a discrimine, tanto securior erit de interfectione. Nam Apostolo testante,

« honorabiles sunt nuptiæ, et thorus immaculatus (Heb. xiii). » Ideo Christianum decet omnia honeste et secundum ordinem facere. Ego quoque, quia ex meo aliquid noviter non ausus sum proferre, majoram scripta vel dicta, secundum id quod inveni,

A simpliciter posui : non præjudicans alteri melius intelligenti. De his sentiat quisque quod velit : ita tamen, ut discretionem in iudicio, et veritatem conservet in facto.

DE MAGICIS ARTIBUS.

De magicis autem artibus atque incantationibus, et de superstitionibus diversis, quos gentiles et falsi Christiani in divinationibus suis et observationibus perversis sequi videntur, quid lex divina sanciat, in auctoritate Veteris Testamenti ac Novi, facile est invenire. Detestatur enim eos lex divina : quæ in libro Exodi ita dicit : « Maleficos in terra tua non patieris vivere (Exod. xxii) ; » et item : « Qui immolat, ait, diis, occidetur, præter Domino soli (Ibid.). » Et in Levitico : « Non comedetis, inquit, carnem cum sanguine. Non augurabimini, nec observabitis somnia : et super mortuo non incidetis carnem vestram : neque figuras aliquas et stigmata facietis vobis. Ego Dominus (Lev. xix). » Et item : « Non declinabitis, ait, ad magos, nec ab hariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per eos (Ibid.) ; » et item : « Vir, inquit, sive mulier, in quibus pythoneus vel divinationis fuerit spiritus, morte moriantur, lapidibus obruent eos : sanguis eorum sit super eos (Lev. xx). » In Deuteronomio quoque sic dicit : « Quando ingressus fueris terram quam Dominus Deus tuus dabit tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium : nec inveniar in te qui læstret filium suum, aut filiam suam ducens per ignem, aut qui hariolos sciscitetur, et observet somnia atque auguria. Non sit maleficus neque incantator, neque qui pythones consulat, neque divinos : et quærat a mortuis veritatem. Omnia autem hæc abominatur Dominus, et propter istiusmodi scelera, delebit eos in introitu tuo. Perfectus eris, et absque macula, cum Domino Deo tuo. Gentes istæ quarum possidebis terram, augures et divinos audiunt : tu autem a Domino Deo tuo aliter institutus es (Deut. xviii). » Et quid sequendum sit vel obaudiendum, mox subsequitur dicens : « Prophetam de gente tua et de fratribus tuis, sicut me suscitabit tibi Dominus Deus tuus. Ipsum audies, ut petisti a Domino Deo tuo in Horeb, quando concio congregata est atque dixisti : Ultra non audiam vocem Domini Dei mei ; et ignem hunc maximum amplius non videbo, ne moriar, et ait mihi Dominus : Bene omnia sunt locuti : Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui : et ponam verba mea in ore ejus, loqueturque ad eos omnia quæ præcepero illi. Qui autem verba ejus quæ loquetur in nomine meo, audire noluerit, ego ultor existam. Propheta autem qui arrogantia depravatus, voluerit loqui in nomine meo quæ ego non præcepi illi ut diceret, aut ex nomine aliorum deorum, interficietur. » Quis

autem ille propheta fuerit, cujus sermones audire debent, et cui tota intentione animi obediendum est, patet cum in Evangelio legitur quod turba fidelium videns miracula et signa quæ faciebat Jesus, clamaret dicens : « Vere hic est propheta, qui venturus est in hunc mundum (Joan. vi). » Et alibi de eo scriptum est : « Accepit autem omnes timor, et magnificabant Deum dicentes : Quia propheta magnus surrexit in nobis : et quia Deus visitavit plebem suam (Luc. vii). » Hic ergo propheta, et Dominus omnium prophetarum, qui est via, veritas et vita, conditor utriusque testamenti, non solum in veteri, sed etiam in novo omnes errores et divinationes atque artes noxias respuit atque condemnat : nec ab alio quam a se requiri veritatem aut sanitatem vult, quia ipse cum Patre et Spiritu sancto, unus verus atque omnipotens est Deus, faciens mirabilia magna solus. Unde et in Evangelio omnes ad se invitat dicens : « Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos. Tollite jugum meum super vos, et discite a me quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris. Jugum enim meum suave est, et onus meum leve (Matth. xi) ; » et item : « Ego sum, inquit, lux mundi. Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite (Ibid.). » Hic ergo juxta Pauli sententiam, salvator est omnium hominum maxime fidelium. De quo et Petrus ait : « Non est enim aliud nomen datum hominibus super terram, in quo oporteat homines salvos fieri (Act. iv). » In quo etiam nomine, quotidie signa magna et sanitates in Ecclesia per orationes fidelium fiunt : quoniam ipse discipulis suis in Evangelio ait : « Ecce ego do vobis potestatem calcandi super serpentes et scorpiones, et supra omnem virtutem inimici. Euntes prædicate Evangelium, infirmos curate, mortuos suscite, leprosos mandate, demones ejcite (Luc. x). » De quo etiam Marcus testatus est dicens : « Multos enim sanabat, ita ut irruerent in eum, ut illum tangerent. Quotquot autem habebant plagas et spiritus immundos, cum illum videbant, procidebant ante eum, et clamabant, dicentes : Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis, ne manifestarent illum : et ascendens in montem, vocavit ad se quos voluit ipse, et venerunt ad eum, et fecit ut essent duodecim cum illo, et ut mitteret eos prædicare. Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, et ejcendi demonia (Marc. iii). » Quid ergo necesse est salutem ab alio, quam a me-